EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.7.13.
COM(2010) 375 végleges

2010/0208 (COD)

Javaslat:

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

a 2001/18/EK irányelvnek a tagállamoknak a területükön történő GMO-termesztés korlátozására, illetve megtiltására biztosított lehetőség tekintetében történő módosításáról

{COM(2010) 380 végleges}

INDOKOLÁS

1. A javaslat háttere

Az Európai Unió (EU) átfogó jogi keretet fogadott el a géntechnológiával módosított szervezeteket (GMO-k) tartalmazó vagy azokból származó termékek engedélyezésére. Az engedélyezési eljárás a következőkre terjed ki: a GMO-k élelmiszerként és takarmányként történő felhasználása, ipari feldolgozása és termesztése, valamint az azokból származó termékek élelmiszerként és takarmányként történő felhasználása.

Az Európai Unió engedélyezési rendszerének célja a GMO-k emberi és állati egészségre, valamint környezetre gyakorolt káros hatásának elkerülése, ezzel együtt pedig e termékek belső piacának megteremtése. Két jogszabály – nevezetesen a GMO-k környezetbe történő kibocsátásáról szóló 2001/18/EK irányelv[1] és a géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló 1829/2003/EK rendelet[2] – is rendelkezik a GMO-k forgalomba hozatalát megelőző engedélyezésről. Mindkettő tudományos alapú szabványokat állapít meg az emberi és állati egészségre és a környezetre jelentett lehetséges kockázatok értékelésére, valamint a címkézési követelményekre. Az 1830/2003/EK rendelet[3] ezenfelül szabályokat ír elő a GMO-k nyomon követhetőségére és címkézésére, valamint a GMO-kból származó élelmiszerek és takarmányok nyomon követhetőségére.

A Tanács 2008. decemberi következtetéseiben átfogónak ítélte a GMO-kra vonatkozó jelenlegi jogi keretet, és kiemelte a meglévő, különösen a termesztést érintő rendelkezések hatékonyabb végrehajtásának szükségét. Szükségesnek tartotta továbbá, hogy a kérelmeket indokolatlan késedelem nélkül dolgozzák fel. 2009 márciusában a Tanács elutasította a Bizottság azon javaslatait, hogy kérje fel Ausztriát és Magyarországot nemzeti védintézkedéseik hatályon kívül helyezésére, mivel az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (a továbbiakban: EFSA) szerint e javaslatok nem rendelkeztek az uniós joganyagban előírt szükséges tudományos bizonyítékokkal. Ezt követően 13 tagállam[4] olyan javaslatok kidolgozására szólította fel a Bizottságot, melyek szabadkezet adnának a tagállamoknak a GMO-k termesztésének engedélyezése tekintetében[5].

A Barroso elnök által az újonnan felállt Bizottság számára megfogalmazott, 2009. szeptemberi politikai iránymutatásokban hivatkozás szerepelt a szubszidiaritás elvének a GMO-k terén való alkalmazására, mintegy példaként arra, hogy nem mindig lehet tökéletes egyensúlyt biztosítani az EU keretei és annak szükségessége között, hogy valamennyi 27 uniós tagállam különbözőségeit egyszerre figyelembe vegyék. Az iránymutatások szerint lehetővé kellene tenni, hogy a GMO-kra vonatkozó, tudományos alapokon nyugvó, európai uniós engedélyezési rendszer összeegyeztethető legyen a tagállamok azon lehetőségével, hogy szabadon dönthessenek arról, hogy területükön kívánnak-e termeszteni géntechnológiával módosított növényeket.

---

1 HL L 106., 2001.4.17., 1. o.
2 HL L 268., 2003.10.18., 1. o.
3 HL L 268., 2003.10.18., 24. o.
4 AT, BG, IE, EL, CY, LV, LT, HU, LU, MT, NL, PL és SI.
5 E témában a Tanács 2009. március 2-i, 23-i és 2009. június 25-i ülésein folytak megbeszélések.

A javasolt rendelet célja az említett iránymutatások végrehajtása; a rendelet ehhez a GMO-kra vonatkozó uniós jogszabályi kereteken belül olyan jogalapot biztosítana, amely a tagállamok számára lehetővé tenné, hogy területük egészén vagy egy részén korlátozzák vagy megtiltsák az uniós szinten engedélyezett GMO-k termesztését. E tiltások vagy korlátozások alapjául az uniós engedélyezési rendszer keretén belül végzett környezeti vagy egészségügyi kockázatértékeléstől eltérő indokok kell, hogy szolgáljanak.

2. Az előnyben részesített megoldás és hatásainak értékelése

2.1. Az uniós jogszabályi keret módosításának más megoldásokkal szembeni előnyben részesítésének indokai

A. A jelenlegi jogszabályi keret nem veszi figyelembe teljes mértékben annak a szükségességét, hogy a tagállamok nagyobb szabadsággal rendelkezhessenek a GMO-k termesztése tekintetében, mivel nem biztosít számukra megfelelő rugalmasságot arra nézve, hogy szabadon dönthessenek az EU-ban engedélyezett GMO-k termesztéséről.

Az együtt-termesztésről szóló ajánlás[6] helyébe lépő, a nemzeti intézkedések kidolgozására vonatkozó iránymutatásokról szóló ajánlás, melynek célja a GMO-k hagyományos és biogazdálkodással termesztett növényekben való nem szándékos előfordulásának elkerülése, egy további lépés a tagállamok az irányú szükségletének elismerése felé, hogy nagyobb rugalmassággal rendelkezve figyelembe vehessék területük egyedi mezőgazdasági sajátosságait. Ugyanakkor az új ajánlás hatálya, melyet a 2001/18/EK irányelv 26a. cikke[7] tükröz, csak olyan intézkedésekre terjedhet ki, melyek célja a GMO-k más növényekben való nem szándékos előfordulásának elkerülése, ami a tagállamoknak szűkebb döntési mozgásteret biztosít, mint egy átfogó jogszabály-módosítás.

Néhány további, a GMO-k engedélyezésére vonatkozó uniós jogszabályi kerethez kapcsolódó szempont nagyobb mozgásteret biztosíthatna a tagállamoknak területi mezőgazdasági sajátosságaik figyelembevételére. Ezek a következők lehetnének: (i) regionális szempontok figyelembevétele a kockázatértékelésnél és az engedélyezési feltételek között vagy (ii) más indokolt tényezők figyelembevétele a rendelet keretében. Ugyanakkor ezek a megoldások kizárólag az engedélyek uniós szintű elfogadásának mikéntjére lennének hatással. Továbbá az a keret, amelyen belül e szempontokat alkalmaznák, túl korlátozónak tűnik. Így nem illenének abba az alapkoncepcióba, hogy a tagállamok egyedi sajátosságaik figyelembevételével dönthessenek a GMO-k termesztéséről.

---

6 A Bizottság ajánlása (2003. július 23.) a géntechnológiával módosított növények és a hagyományos és biogazdálkodás együttes jelenlétének biztosítására szolgáló nemzeti stratégiák és legjobb gyakorlatok kidolgozására vonatkozó iránymutatásokról.

7 A 2001/18/EK irányelv 26a. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok megfelelő intézkedéseket tehetnek, hogy elkerüljék a GMO-k nem szándékos előfordulását az egyéb termékekben.

Az a tény, hogy a tagállamoknak jelenleg nincs mérlegelési jogkörük az engedélyezett GMO-k termesztését illetően, több esetben is azt eredményezte, hogy egyes tagállamok nem tudományos indokokra alapozva szavaztak. Néhány tagállam továbbá meglévő védzáradékokra is hivatkozott, vagy a Szerződésben szereplő különleges értesítési eljáráshoz folyamodott a belső piac keretében annak érdekében, hogy nemzeti szinten megtiltsa a GMO-k termesztését.

B. Ezért a meglévő uniós jogszabályi keretet ki kellene igazítani a döntéshozatal megkönnyítése, valamint valamennyi vonatkozó tényező figyelembevétele érdekében. Ennek következtében a tagállamok várhatóan ritkábban folyamodnának védintézkedésekhez, amelyeknek az új jogszabály értelmében kizárólag a GMO-k egészségi és környezeti szempontból végzett biztonsági értékelésére vonatkozó új vagy kiegészítő tudományos bizonyítékokon kellene alapulniuk. Ezáltal csökkennének a Bizottság és az EFSA intézményi terhei. A tagállamok továbbá nem alkalmaznák az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSz.) 114. cikkének (5) bekezdésében szereplő eljárást annak érdekében, hogy területükön egészség- és környezetvédelmi indokoktól eltérő megfontolásokból korlátozzák vagy megtiltsák a GMO-k termesztését. A javasolt módosítás ezenkívül jogbiztonságot biztosítana azoknak a tagállamoknak, amelyek korlátozni vagy megtiltani kívánják a GMO-k termesztését. Végül pedig egyértelműbb képet nyújtana az érintettek számára (pl. a GMO-termelők, biotermelők, hagyományos termelők, vetőmagtermelők/-exportőrök/-importőrök, állattenyésztők, takarmányfeldolgozók- és felhasználók, valamint biotechnológiai vállalatok) a GMO-k termesztéséről az EU-ban, és feltehetőleg kiszámíthatóbbá tenné a döntéshozatali folyamatot is.

2.2. A javaslat gazdasági, társadalmi és környezeti hatásai

Az EU-ban eddig igen korlátozott mértékben termesztettek GMO-kat. Ezért előzetesen nehéz pontosan számszerűsíteni, milyen gazdasági, társadalmi és környezeti hatása van annak, ha a tagállamok szabadon dönthetnek a GMO-termesztés korlátozásáról/tiltásáról.

2.2.1. *Gazdasági hatások*

A javaslat nem érinti a GMO-k uniós engedélyezési eljárását, és a Bizottság a termesztési kérelmeket továbbra is a meglévő szabályok szerint fogja kezelni. Ezért a javaslatnak nincs közvetlen hatása a kérelmezőkre. Ez 17, jelenleg folyamatban lévő (főként kukoricára vonatkozó) engedélyezési vagy újraengedélyezési kérelmet érint[8].

A. A jelenlegi tendencia folytatódása – géntechnológiával módosított növények és vetőmagvak előállítása az EU-ban.

A termesztésre vonatkozó, jelenleg korlátozott uniós tapasztalatok alapján várható, hogy a jövőben azon tagállamok fognak az EU-ban

[8] 14 a kukoricára, egy a szójababra, egy a cukorrépára, egy pedig a burgonyára vonatkozik.

géntechnológiával módosított vetőmagvakat előállítani, illetve GMO-kat termeszteni, amelyeknek már van ezirányú tapasztalata. Az, hogy milyen gyors léptekkel haladhat előre a GMO-termesztés az EU-ban, a meglévő jogszabályi keret alapján felvázolt, különböző forgatókönyvek szerint nem világos[9]. A GMO-k fogadtatása a mezőgazdasági termelők körében egyrészt a várható termelékenységnövekedés, a piaci lehetőségek, másrészt pedig olyan lehetséges hátrányok mérlegelésétől fog függeni, mint például a géntechnológiával módosított vetőmagvakért fizetendő magasabb árak, a géntechnológiával nem módosított termékek kitüntetése, a piac esetleges elutasító hozzáállása[10] vagy a nemzeti együtt-termesztési és felelősségre irányuló intézkedések költségei. A különválasztás sokkal nehezebben valósítható meg olyan területeken, ahol a hagyományos vetőmag-termesztés mellett a géntechnológiával módosított vetőmag-előállítás, illetve növénytermesztés aránya magasabb.

B. Géntechnológiával módosított vetőmagvak forgalmazása

E javaslat kizárólag a tagállamok azon lehetőségére vonatkozik, miszerint szabadon dönthetnek a géntechnológiával módosított növényfajták termesztésének megtiltásáról/korlátozásról; nem vonatkozik azonban az uniós szinten már engedélyezett, géntechnológiával módosított vetőmagvak EU-n belüli szabad forgalmazására vagy az ilyen vetőmagvak harmadik országokból történő behozatalára.

C. Más előállítási módokra és az ellátási lánc szereplőire / fogyasztókra gyakorolt hatások

Más előállítási módokat illetően megjegyzendő, hogy a GMO-k bizonyos területekről való kizárásának a lehetősége, valamint a különböző előállítási láncok összekapcsolása feltehetőleg előnyére válik mind a hagyományos- és biotermékekkel foglalkozó gazdasági szereplőknek, mind pedig a fogyasztóknak, és a különválasztás költségeinek csökkenését eredményezi. Nehéz megítélni, mindez hogyan befolyásolja a végső fogyasztói árakat. Ugyanakkor várható, hogy a gazdasági szereplők és a fogyasztók nagyobb választási lehetőséggel rendelkeznek majd a három különböző típusú termék – a bio, a hagyományos, illetve a géntechnológiával módosított – között.

---

9 "The economics of adventitious presence thresholds in the EU seed market", Kalaitzandonakes, Magnier; munkadokumentum, 2007. június.

10 Az 1829/2003/EK rendelet végrehajtásáról szóló 2006. évi bizottsági jelentés szerint a címkével ellátott, géntechnológiával módosított élelmiszerek és takarmányok piaci részesedése tekintetében különbségek tapasztalhatók. Címkével ellátott, géntechnológiával módosított takarmány sokkal többször kerül forgalomba, mint ugyanilyen élelmiszerek. Ez a helyzet főként olyan tényezőkre vezethető vissza, amelyek a jogszabályi keretrendszerhez mint ilyenhez nem kapcsolódnak; ilyenek például a fogyasztói igények, az egyes áruk világpiaci viszonylagos hozzáférhetősége és költsége, valamint az élelmiszergyártók és kiskereskedők üzletpolitikája.

D. Az igazgatási költségekre gyakorolt hatás

E lehetőség révén várhatóan csökken a nemzeti védintézkedések száma, ezzel párhuzamosan pedig csökkennek a tagállamok, az EFSA, illetve a Bizottság adminisztratív terhei, valamint a vonatkozó eljárások terhei. Ugyanakkor növekedhetnek a GMO-termesztés korlátozását vagy tiltását biztosító intézkedésekre fordított tagállami igazgatási költségek. A jelenlegi helyzethez hasonlóan, azokban a tagállamokban, ahol GMO-kat termesztenek, az ellenőrző látogatásokhoz, az ellenőrzésekhez és a felügyelethez – főként a termőföldek tekintetében – külön forrásokra lesz szükség annak biztosítására, hogy a forgalomba hozatalt követő követelményeket megfelelően teljesítsék.

2.2.2. *Társadalmi hatások*

Mivel a jelenlegi javaslat keretében a megművelt területek nagysága várhatóan nem változik, a javaslat valószínűleg nem lesz jelentősebb kihatással a munkahelyekre.

A GMO-termesztés inkább nemzeti vagy regionális megközelítéséből adódóan várható továbbá, hogy nő a nyilvánosság nemzeti és regionális döntéshozatalban való részvétele, és a tagállamok több forrást és időt szentelnek majd polgáraik döntéshozatalba való bevonására. Várhatóan fel fognak vetődni bizonyos társadalmi, gazdasági és erkölcsi szempontok is, és alapjául fognak szolgálni a nemzeti, regionális és helyi szintű döntéshozataloknak.

2.2.3. *Környezeti hatások*

Az egyes GMO-k lehetséges egészségügyi és környezeti kockázatát uniós szinten továbbra is az EFSA fogja értékelni eseti alapon. Figyelembe véve a nemzeti illetékes hatóságok – különösen regionális szempontokat illető – tudományos hozzájárulásait, az EFSA az egyes kérdésekben véleményt fog kiadni.

A jelenlegi helyzethez hasonlóan, azokon a területeken, ahol GMO-kat fognak termeszteni, a vonatkozó kockázatértékelésen alapuló kockázatkezelésre és a lehetséges környezeti hatások megfigyelésére lehet szükség. A lehető leghatékonyabb eredmények elérése érdekében szükség lehet a nemzeti/regionális és egyéb (pl. termelői vagy tudományos)hálózatok aktív bevonására.

2.3. Következtetés

A Bizottság úgy véli, hogy szükség van a jogszabály módosítására ahhoz, hogy megfelelő egyensúly jöjjön létre az egészségügyi és környezeti kockázatok tudományos értékelésén nyugvó, uniós engedélyezési rendszer további fenntartása, valamint annak az igénye között, hogy a tagállamok szabadon dönthessenek egyes, a GMO-termesztést érintő nemzeti vagy helyi kérdésekben. E megközelítés – a GMO-k engedélyezésére szolgáló uniós rendszer, valamint a géntechnológiával módosított élelmiszerek, takarmányok

és vetőmagvak szabad kereskedelmének és behozatalának fenntartása mellett – várhatóan több tagállam igényeire is válasz ad, és a nyilvánosság támogatását is élvezni fogja. E javaslat lehetséges gazdasági és társadalmi előnyei továbbá valószínűleg jelentősebbek lesznek az esetleges hátrányoknál.

A tagállamok számára feltehetőleg egyszerűsödik a hatásvizsgálatok elvégzése, ami a területükön történő GMO-termesztéssel kapcsolatos nemzeti, regionális vagy helyi szintű döntéseik alátámasztására szolgál.

3. A javaslat jogi elemei

3.1. A javaslat tartalma

A javaslat akképpen módosítja a 2001/18/EK irányelvet, hogy egy új cikket vezet be, mely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy területük egy részén vagy egészén korlátozzák vagy megtiltsák az engedélyezett GMO-k termesztését, mégpedig az uniós engedélyezési rendszer keretén belül végzett környezeti vagy egészségügyi kockázatértékeléstől, illetve azoktól az indokoktól eltérő indokok alapján, amelyek olyan intézkedésekhez kapcsolódnak, melyek a GMO-k egyéb termékekben való nem szándékos előfordulásának elkerülését szolgálják.

E módosítás a 2001/18/EK irányelv vagy az 1829/2003/EK rendelet szerint termesztésre engedélyezett GMO-kra alkalmazandó; utóbbi jogszabály olyan GMO-k termesztési kérelmére is vonatkozik, amelyeket kiindulási anyagnak szánnak élelmiszerként vagy takarmányként történő további feldolgozásra. Ezenkívül a vonatkozó uniós jogszabályoknak[11] megfelelően forgalomba hozott vetőmagvak és növényi szaporítóanyagok valamennyi fajtájára is alkalmazandó.

A tagállamokra ruházott döntési szabadság kizárólag a GMO-termesztésre terjed ki, nem érinti azonban az engedélyezett, géntechnológiával módosított vetőmagvak forgalomba hozatalát és behozatalát; ezekre továbbra is a belső piac és az Unió vonatkozó nemzetközi kötelezettségeit érintő jogszabályi keret hatálya vonatkozik. A javaslat két feltételt határoz meg, melyek teljesítése mellett a tagállamok intézkedéseket foganatosíthatnak:

1. Mivel a GMO-knak az emberi/állati egészség és a környezet szempontjából végzendő biztonsági értékelése uniós szinten történik, a tagállamoknak a jelenlegi jogi keret alapján lehetőségük van arra, hogy a 2001/18/EK irányelv (23. cikk) védzáradékában szereplő különleges eljáráshoz vagy az 1829/2003/EK rendeletben (34. cikk) szereplő sürgősségi intézkedéshez folyamodjanak abban az esetben, ha alapos indokuk van annak feltételezésére, hogy az engedélyezett termék valószínűleg komoly kockázatot jelent az egészségre és a környezetre. Ebből következően a javaslat előírja, hogy a tagállamok nem hivatkozhatnak az egészség és a környezet védelmére, hogy a fenti

[11] A 2002/53/EK és a 2002/55/EK irányelv.

különleges eljárásokon túl ezzel indokolják a GMO-termesztés nemzeti szintű tiltását. E feltétel az uniós jogszabályokban lefektetett, tudományos alapokon nyugvó engedélyezési rendszer megőrzésére irányul.

2. Ezzel a tagállamok különböző (az uniós engedélyezési rendszer keretén belül végzett környezeti kockázatértékeléstől eltérő) indokokra hivatkozhatnak a GMO-termesztés területükön való korlátozása vagy tiltása érdekében. A tagállamok által hozott intézkedéseknek összeegyeztethetőnek kell lenniük az Európai Unióról szóló szerződéssel (EUSz.) és az Európai Unió működéséről szóló szerződéssel (EUMSz.), különösen ami a nemzeti és nem nemzeti termékek közötti megkülönböztetésmentesség elvét és a tagállamok közötti kereskedelmen belüli mennyiségi korlátozásra vonatkozó rendelkezéseket (EUMSz. 24. és 36. cikke) illeti. Végül összhangban kell lenniük az EU nemzetközi kötelezettségeivel is, különösen pedig a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) keretében vállalt kötelezettségekkel.

3.2. Az eszköz kiválasztása

A javaslat formája rendelet, noha irányelvet módosít.

E választást az indokolja, hogy a javaslat általánosan alkalmazandó, teljes egészében kötelező érvényű és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban. A javaslat ezenkívül nem tartalmaz olyan lényegi rendelkezéseket, amelyek átültetés szükségét eszközölnék, mivel a tagállamoknak kizárólag intézkedéseik meghozatalához szolgál alapul.

3.3. A szubszidiaritás és az arányosság elve

3.3.1. *A javaslat és a szubszidiaritás elve közötti összeegyeztethetőség.*

Az EUSz. 5. cikkének (3) bekezdése értelmében, a szubszidiaritás elvének megfelelően azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, az Unió csak akkor és annyiban jár el, amikor és amennyiben a tervezett intézkedés céljait a tagállamok sem központi, sem regionális vagy helyi szinten nem tudják kielégítően megvalósítani, így azok a tervezett intézkedés terjedelme vagy hatása miatt az Unió szintjén jobban megvalósíthatók.

Az EUMSz. 2. cikkének (2) bekezdése értelmében ha egy meghatározott területen a Szerződések a tagállamokkal megosztott hatáskört ruháznak az Unióra, e területen mind az Unió, mind pedig a tagállamok alkothatnak és elfogadhatnak kötelező erejű jogi aktusokat. E rendelkezés utolsó mondatának megfelelően a tagállamok olyan mértékben gyakorolhatják újra a hatáskörüket, amilyen mértékben az Unió úgy határozott, hogy lemond hatáskörének gyakorlásáról

A jelenlegi uniós jogi keret teljes mértékben harmonizálja a GMO-termesztést. E szerint a tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy indokolt korlátozó vagy tiltó intézkedéseket fogadjanak el a GMO-termesztésre vonatkozóan. Erre azonban kizárólag az említett jogi

keretben meghatározott feltételek mellett kerülhet sor (különösen a védzáradékok és a sürgősségi intézkedések alkalmazása révén, amennyiben komoly egészségügyi és környezeti kockázat tényét állapították meg, valamint a 2001/18/EK irányelv 26a. cikke alapján az engedélyezett GMO-k egyéb termékekben való előfordulásának elkerülése érdekében).

Az eddigi tapasztalatok ugyanakkor azt mutatják, hogy a GMO-termesztés kérdésével a tagállamok – központi, regionális vagy helyi szinten – intenzíven foglalkoznak. E kérdéskör szorosan összefügg ugyanis a földhasználattal és a helyi mezőgazdasági szerkezetek adottságaival, a különválasztott előállítási láncokkal és a fogyasztói kereslettel. Ellentétben a GMO-k biztonsági értékelésével, amelyre uniós szintű, közös elvek vonatkoznak, valamint a GMO-k behozatalával és forgalmazásával összefüggő kérdésekkel, amelyeket továbbra is uniós szinten szabályoznának, a GMO-termesztést jelentős helyi/regionális dimenzióval rendelkező kérdésnek tekintik. Ennek következtében a nemzeti, regionális vagy helyi szintű döntéshozatal a legmegfelelőbb keret a GMO-termesztés sajátosságainak figyelembevételére.

A szubszidiaritás elvével összhangban és az EUSz. 5. cikke (3) bekezdésének utolsó mondata alkalmazásában a tagállamoknak meg kell adni azt a lehetőséget, hogy szabályokat fogadjanak el azoknak a GMO-knak a saját területükön való termesztéséről, amelyeket az EU piacán már hivatalosan forgalomba hoztak, feltéve, hogy ezek az intézkedések nem befolyásolják e GMO-k forgalomba hozatalát és behozatalát, valamint hogy összhangban vannak a Szerződésekkel és az EU nemzetközi kötelezettségeivel, különösen pedig a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) keretében vállalt kötelezettségekkel.

3.3.2. *A javaslat és az arányosság elve közötti összeegyeztethetőség*

Az EUSz. 5. cikke (4) bekezdése értelmében az arányosság elvének megfelelően az uniós intézkedés sem tartalmilag, sem formailag nem terjedhet túl azon a mértéken, ami a Szerződések célkitűzéseinek eléréséhez szükséges.

A javasolt uniós intézkedés tartalmilag arra korlátozódik, hogy lehetővé tegye a tagállamok számára indokolt intézkedések bevezetését a GMO-termesztés vonatkozásában. A javaslat által előirányzott korlátok között (melyek értelmében a tagállamok nemzeti intézkedései nem az uniós engedélyezési rendszer keretén belül végzett környezeti kockázatértékelésen alapulnak, és tiszteletben tartják a Szerződéseket, valamint a nemzetközi kötelezettségeket) várhatóan nem akadályozza az EU-t abban, hogy a Szerződésben foglalt célkitűzéseit megvalósítsa. A tagállamok által elfogadott intézkedések kizárólag a GMO-k termesztésére, és nem pedig a géntechnológiával módosított vetőmagvak és szaporítóanyagok – önálló termékként, más termékek összetevőjeként, valamint terméseikből készített termékekként történő – szabad kereskedelmére és behozatalára vonatkozik.

Az intézkedés eredményeként az érintetteknek (például biotechnológiai vállalatok vagy mezőgazdasági termelők) és a fogyasztóknak a jelenlegi helyzethez képest várhatóan nem kell további költségekkel szembesülniük. Néhány tagállamnak feltehetőleg valamivel több forrást kell rendelkezésre bocsátania az esetlegesen fokozott felügyeleti és ellenőrzési igények fedezésére; e költségek ugyanakkor várhatóan nem lesznek túl magasak vagy indokolatlanok. A további gazdasági, társadalmi és környezeti hatások fentiekben vázolt hatásai arra engednek következtetni, hogy a jelenlegi helyzethez képest nem hárulnak majd túlzott terhek, költségek vagy hátrányok a gazdasági szereplőkre, a fogyasztókra vagy bármely más félre.

4. Költségvetési vonzatok

Ennek az európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatnak nincsenek az uniós költségvetést érintő vonzatai.

A javaslat a jelenlegi helyzetben meglévőkhöz képest nem fog más hatást gyakorolni a kis- és középvállalkozásokra.

2010/0208 (COD)

Javaslat:

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

a 2001/18/EK irányelvnek a tagállamoknak a területükön történő GMO-termesztés korlátozására, illetve megtiltására biztosított lehetőség tekintetében történő módosításáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre, és különösen annak 114.[…] cikkére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére[12],

tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére[13],

a javaslat nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

rendes jogalkotási eljárás[14] keretében,

mivel:

(1) A géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2001. március 12-i európai parlamenti és tanácsi irányelv[15] és a géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló, 2003. szeptember 22-i európai parlamenti és tanácsi rendelet[16] átfogó jogi keretet hoz létre a géntechnológiával módosított szervezetek (GMO-k) engedélyezésére, amely teljes egészében alkalmazandó a vetőmagként vagy más növényszaporító anyagként termesztési céllal hasznosítandó GMO-kra (a továbbiakban: termesztési célú GMO-k) az egész EU-ban.

(2) E jogszabályok értelmében a termesztési célú GMO-kat külön kockázatértékelésnek kell alávetni, mielőtt forgalmazásukat engedélyeznék az Unió piacán. Az engedélyezési eljárás célja, hogy biztosítsa az emberi élet és egészség, az állati egészség és jóllét, valamint a környezet és a fogyasztói érdekek magas szintű védelmét, mindemellett pedig garantálja a belső piac hatékony működését.

---

12 HL C […], […], […] o.
13 HL C […], […], […] o.
14 HL C […], […], […] o.
15 HL L 106., 2001.4.17., 1. o.
16 HL L 268., 2003.10.18., 1. o.

(3) A forgalomba hozatal engedélyezés mellett a géntechnológiával módosított fajtáknak meg kell felelniük a vetőmagvakra és növényszaporító anyagokra vonatkozó uniós jogszabályokban elsősorban pedig a a takarmánynövény-vetőmagok forgalmazásáról szóló, 1966. június 14-I 66/401/EGK tanácsi irányelvben[17], a a gabonavetőmagok forgalmazásáról szóló, 1966. június 14-I 66/402/EGK tanácsi irányelvben, a mezőgazdasági növényfajok közös fajtajegyzékéről szóló, 2002. június 13-I 2002/53/EK tanácsi irányelvben[18], a répavetőmag forgalmazásáról szóló, 2002. június 13-i 2002/54/EK tanácsi irányelvben[19], a zöldségvetőmagok forgalmazásáról szóló, 2002, június 13-I 2002/55%EK tanácsi irányelvben[20], a vetőburgonya forgalmazásáról szóló, 2002. június 13-I 2002/56/EK irányelvben[21], az olaj- és rostnövények vetőmagjának forgalmazásáról szóló, 2002. június 13-I 2002/57/EK irányelvben[22], a vegetatív szőlő-szaporítóanyagok forgalmazásáról szóló, 1968. április 9-i 68/193/EGK tanácsi irányelvben[23], a dísznövények szaporítóanyagainak forgalmazásáról szóló, 1998. július 20-I 98/56/EK tanácsi irányelvben[24], az erdészeti szaporítóanyagok forgalmazásáról szóló, 1999. December 22-i 99/105/EK tanácsi irányelvben[25], valamint a gyümölcstermő növények szaporítóanyagai, illetve a gyümölcstermesztésre szánt gyümölcstermő növények forgalmazásáról szóló, 2008. szeptember 29-i 2008/90/EK tanácsi irányelvben[26] előírt követelményeknek. Az említett irányelvek közül a 2002/53/EK és a 2002/55/EK irányelv tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek lehetővé teszik a tagállamok számára, hogy bizonyos, pontosan meghatározott feltételek mellett területük egészén vagy egyes részein megtiltsák egyes fajták használatát, vagy megfelelő feltételeket határozzanak meg egyes fajták termesztéséhez.

(4) Amint valamely GMO-t a GMO-kra vonatkozó uniós jogi keretnek megfelelően termesztési céllal engedélyeztek, és az a forgalomba hozni kívánt fajtát tekintve megfelel a vetőmagvak és a növényszaporító anyagok forgalmazásáról szóló uniós jogszabályokban foglalt követelményeknek, a tagállamok – kivéve az uniós jogszabályokban előírt feltételek mellett – területükön nem tilthatják, korlátozhatják vagy akadályozhatják annak szabad kereskedelmét.

(5) Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a GMO-termesztés kérdése a tagállamokat – központi, regionális vagy helyi szinten – intenzíven foglalkoztatja. A GMO-k forgalomba hozatalával és behozatalával összefüggő kérdésekkel ellentétben, amelyeket továbbra is uniós szinten szabályoznának, a GMO-termesztést jelentős helyi/regionális dimenzióval rendelkező kérdésnek tekintik. Az EUMSz. 2. cikke (2) bekezdésének megfelelően a tagállamoknak meg kell adni azt a lehetőséget, hogy szabályokat fogadjanak el azoknak a GMO-knak a saját területükön való termesztéséről, amelyeket az EU piacán már hivatalosan forgalomba hoztak.

---

17 HL L 125., 1966.7.11., 2298. o.
18 HL L 268., 2003.10.18., 1. o.
19 HL L 193., 2002.7.20. 12. o.
20 HL L 193., 2002.7.20., 33. o.
21 HL L 193., 2002.7.20., 60. o.
22 HL L 193., 2002.7.20., 74. o.
23 HL L 93., 1968.4.17., 15. o.
24 HL L 226., 1998.8.13., 16. o.
25 HL L 11., 2000.8.18., 17. o.
26 HL L 267., 2008.1.8., 8. o.

(6) Mindezeket figyelembe véve, a szubszidiaritás elvének megfelelően indokoltnak tűnik nagyobb döntési szabadságot biztosítani a tagállamok számára abban a kérdésben, hogy kívánnak-e géntechnológiával módosított növényeket termeszteni területükön anélkül, hogy a GMO-kra vonatkozó engedélyezési rendszer módosulna, valamint függetlenül azoktól az intézkedésektől, amelyeket a tagállamok a 2001/18/EK irányelv 26a. cikkének alkalmazásában annak érdekében hozhatnak, hogy kiküszöböljék a GMO-k egyéb termékekben való nem szándékos előfordulását.

(7) Engedélyezni kell tehát a tagállamoknak, hogy korlátozó vagy tiltó intézkedéseket fogadjanak el valamennyi GMO vagy egyes GMO-fajták területük egy részén vagy egészén történő termesztésére, és ezeket az intézkedéseket – amennyiben azt indokoltnak tartják – az érintett GMO-k engedélyezésének, újraengedélyezésének vagy a forgalomból való kivonásának valamennyi szakaszában módosítsák. Ugyanez lenne érvényes a vetőmagvak és növényszaporító anyagok géntechnológiával módosított fajtáira is, amelyeket a vetőmagvak és növényszaporító anyagok forgalmazására vonatkozó jogszabályoknak, kiváltképpen a 2002/53/EK és 2002/53/EK irányelvnek megfelelően hoztak forgalomba. Az intézkedések kizárólag a GMO-k termesztésére, és nem pedig a géntechnológiával módosított vetőmagvak és szaporítóanyagok – önálló termékként, más termékek összetevőjeként, valamint terméseikből készült termékként történő – szabad kereskedelmére és behozatalára vonatkoznának. Hasonlóképpen nem vonatkoznának a vetőmagvak és növényszaporító anyagok nem géntechnológiával módosított azon fajtáinak termesztésére, amelyekben az EU-ban engedélyezett GMO-k véletlen vagy technikailag elkerülhetetlen előfordulását észlelték.

(8) A GMO-k engedélyezésére vonatkozó jogszabályi keretnek megfelelően az emberi/állati egészségnek és a környezetnek az Unióban előírt védelmi szintjét egy tagállam sem változtathatja meg, és ez a továbbiakban sem történhet másként. A tagállamok ugyanakkor korlátozó vagy tiltó intézkedéseket fogadhatnak el valamennyi, vagy bizonyos GMO-k területük egy részén vagy egészén történő termesztésére, amennyiben ezen intézkedéseket a közérdekkel összefüggő, azonban a már harmonizált, olyan uniós szabályoktól eltérő indokokra alapozzák, amelyek különböző eljárásokat írnak elő azoknak a kockázatoknak a figyelembe vételére, amelyeket a termesztésre szánt GMO-k jelenthetnek az egészségre és a környezetre. Ezeknek az intézkedéseknek továbbá összhangban kell lenniük a Szerződésekkel, különösen a nemzeti és nem nemzeti termékek közötti megkülönböztetésmentesség elvével és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 34. és 36. cikkével, valamint az Unió vonatkozó nemzetközi – különösen a Kereskedelmi Világszervezet keretében vállalt – kötelezettségeivel.

(9) A szubszidiaritás elve alapján e javaslat célja nem a tagállamokban alkalmazandó termesztési feltételek harmonizálása, hanem a tagállamok arra irányuló szabad döntésének biztosítása, hogy az egészségügyi vagy környezeti tudományos kockázatértékelésben megállapítottaktól eltérő indokok alapján megtilthassák területükön a GMO-k termesztését. Ezen túlmenően a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló, 1998. június 22-i 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv[27] egyik célkitűzése – miszerint a Bizottság mérlegelheti uniós szintű, kötelező érvényű jogi aktusok elfogadását – a tagállamoknak az említett irányelv alapján tett intézkedéseiről szóló

[27] HL L 204., 1998.7.21., 37. o.

rendszeres értesítései révén nem teljesülne. Továbbá miután azok az intézkedések, amelyeket a tagállamok e rendelet alapján elfogadhatnak, nem vonatkozhatnak a GMO-k forgalomba hozatalára, ezáltal tehát nem módosulnak a jelenlegi jogszabályok szerint engedélyezett GMO-k forgalomba hozatalára vonatkozó feltételek, a 98/34/EK irányelvben előírt értesítési eljárás a Bizottság számára nem tűnik a legmegfelelőbb információs csatornának. Ennek következtében, ettől eltérve, a 98/34/EK irányelv nem alkalmazandó. A Bizottság úgy véli, hogy a tagállami intézkedésekről – még elfogadásuk előtt – való tájékoztatás biztosítására egy egyszerűbb értesítési rendszer tűnik alkalmasabbnak. A tagállamok által elfogadni kívánt intézkedéseket ezért indoklásaikkal együtt, elfogadásukat megelőzően egy hónappal tájékoztatás céljából el kell juttatni a Bizottsághoz és a többi tagállamhoz.

(10) Az 1829/2003/EK rendelet 7. cikkének (8) bekezdése és 19. cikkének (8) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a 2001/18/EK irányelv A. és D. részében annak C. része alapján engedélyezett GMO-kra tett utalásokat egyben az említett rendelet alapján engedélyezett GMO-kra egyaránt alkalmazandónak kell tekinteni. Ennek megfelelően a tagállamoknak a szóban forgó rendeletnek megfelelően elfogadott intézkedéseit az 1829/2003/EK rendelet alapján engedélyezett GMO-kra is alkalmazni kell.

(11) A 2001/18/EK irányelvet ennek megfelelően módosítani kell,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk
A 2001/18/EK irányelv módosítása

A 2001/18/EK irányelv e rendelet hatálybalépésének napjától kezdődő hatállyal a következő cikkel egészül ki:

„26b. cikk
Termesztés

A tagállamok korlátozó vagy tiltó intézkedéseket fogadhatnak el ezen irányelv C. része vagy az 1829/2003/EK rendelet alapján engedélyezett, a vetőmagvakra és növényszaporító anyagokra vonatkozó uniós jogszabályoknak megfelelően forgalomba hozott, géntechnológiával módosított fajtákból álló valamennyi GMO vagy bizonyos GMO-k területük egy részén vagy egészén való termesztésére vonatkozóan, feltéve, hogy ezek az intézkedések:

a) az egészségre és a környezetre gyakorolt kedvezőtlen hatásokra vonatkozó értékelésben megállapítottaktól eltérő indokokon alapulnak, és e hatások a GMO-k szándékos kibocsátásának vagy forgalomba hozatalának következményeiből erednek.

valamint

b) összhangban vannak a Szerződésekkel.

A 98/34/EK irányelvtől eltérve azok a tagállamok, amelyek e cikk értelmében kívánnak indokolt intézkedéseket elfogadni, ezekről az intézkedésekről elfogadásukat megelőzően egy hónappal tájékoztatás céljából értesítik a Bizottságot és a többi tagállamot.”

2. cikk
Hatálybalépés

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő [...] napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó a tagállamokban a Szerződéseknek megfelelően.

Kelt Brüsszelben, …-án/-én.

az Európai Parlament részéről	*a Tanács részéről*
az elnök	*az elnök*